

Het dak op met Potage-Toit

MOESTUINIËREN OP BRUSSELSE HOOGTE

Tekst: Janine Bruinooge | Fotografie: Janine Bruinooge, Potage-Toit

› Bij Potage-Toit gebruiken ze alleen biologische zaden van Belgische producenten, liefst oude en (bijna) vergeten rassen. ‹

› De koepelvormige serre is gemaakt van gerecycled materiaal en doet dienst als opkweekplaats. ‹

”SINDS EEN JAAR KAN DE DAKMOESTUIN BESTAAN ZONDER SUBSIDIE

Ook dit jaar huist een moestuin op het 350 vierkante meter grote dakterras van de Koninklijke Bibliotheek van België. Hier kweekt voor de vierde keer een klein team van vrijwilligers biologische groenten en kruiden in zelf ontworpen potten van geotextiel. Met succes, want inmiddels kan de dakmoestuin in hartje Brussel bestaan zonder subsidie

Je moet hét weten. Beneden, bij de hoofdingang van de Koninklijke Bibliotheek van België (KBB), verraadt niets het bestaan van de moestuin op tientallen meters hoogte. Binnen evenmin. Pas na aanwijzingen van de receptioniste – ga met de lift naar de vijfde verdieping, sla linksaf en loop vervolgens richting het dakterras van het restaurant - besef je dat je goed zit. Achter de glazen schuifdeuren van de kantine verschijnen de eerste planten- en bloembakken en een naambordje: Potage-Toit.

Ondanks dat de dakmoestuin wat verstopt is, weten mensen het Soep-Dak van de KBB - de Nederlandse naam van de tuin - te vinden. De dakmoestuin, die vlakbij het station Brussel-Centraal ligt, trekt behalve bezoekers en medewerkers van de bibliotheek, ook scholieren en andere groenliefhebbers. Diezelfde mix aan stadsbewoners zie je terug in het vrijwilligersbestand. Behalve in leeftijd en nationaliteit, variëren vrijwilligers ook in beroep en groenkennis. Voor iedereen geldt: meehelpen is meedelen in de oogst. Dit seizoen werken ze met zijn negenen in de tuin. Zo ook Filippo Dattola, vrijwilliger van het eerste uur en oprichter van Potage-Toit. Zijn groene vingers dankt de uit Italië afkomstige informaticus aan de paar plantenbakken die op het platte dak van zijn Brusselse woning staan. Op een dag zaait hij daar enkele groenten. Alles groeit zo goed en snel dat hij zich afvraagt of je ook grotere daken in de stad kunt gebruiken voor voedselteelt. Het antwoord luidt: Potage-Toit. Met ondersteuning van de vereniging Le Début des Haricots, die zich inzet voor milieubescherming, begint hij in januari 2012 een moestuin op het dakterras van de bibliotheek.

MOESTUINIËREN OP VERLOREN VLAKKE RUIMTES

“Wat zijn de belangrijkste dieren op aarde? ... Wormen!” De scholieren kijken ongelovig naar hun gids en de compostbak waarin hij roert. Filippo kijkt er niet van op. Hij is die verbazing wel gewend. Sinds de opening leidt hij bezoekers rond door de tuin en legt hij begrippen als biodiversiteit en kruisbestuiving uit. Bij Potage-Toit draait het

KWEKEN IN GEOTEXTIEL

Geotextiel, ook wel worteldoek genoemd, laat water en lucht door. Dat is ook de voornaamste reden waarom de textielsoort zo geschikt is voor gebruik in de (moes)tuin. Je kunt kiezen uit geotextiel gemaakt van synthetisch of natuurlijk materiaal, in de varianten geweven, niet-geweven of gebreid. De potten van Potage-Toit zijn gemaakt van niet-geweven synthetische geotextiel. Deze variant is zeer doorlatend en gaat lang mee.

Waarom kiezen voor geotextiel potten?

De belangrijkste pluspunten op een rij:

- **Licht:** potten kun je gemakkelijk verplaatsen. Omdat ze weinig wegen, kun je ze bovendien prima gebruiken op plekken met een beperkte draagkracht, zoals op een plat dak.
- **Duurzaam:** potten van synthetisch geotextiel vergen weinig onderhoud en gaan vijf tot tien jaar mee.
- **Doorlatend:** de stof ventileert en houdt water en warmte vast. Een goede luchtcirculatie en vochtigheid zorgt voor stevige wortels. En dat bevordert vervolgens de groei van de plant.
- **Goedkoop:** een pot van geotextiel van vijftig cm hoogte kost zo'n €2. Tenminste als je 'm zelf maakt.

Hoe maak je een 'geopot'?

Geotextiel kun je kopen bij bouwmarkten en tuincentra. In de online handleiding van Potage-Toit vind je een patroon voor 'geopotten': tinyurl.com/kgop3sq
Geen zin om te naaien? Potage-Toit verkoopt ook reeds gemaakte potten van geotextiel. Hiervoor geldt: op is op.

niet alleen om herwaardering van ongebruikte ruimtes, maar ook om bewustwording. "Onbenutte, vlakke ruimtes in de stad herstellen wij in ere door ze te gebruiken als biologische moestuin. Stadsbewoners kunnen vervolgens in onze tuin zien wat ecologische landbouw precies inhoudt en wat het belang is van duurzame voeding. We willen hen stimuleren om ook zelf aan de slag te gaan: hun eigen groenten te kweken op terrassen of daken in de stad", vertelt Filippo. Daarnaast is Potage-Toit vooral een teeltextperiment: hoeveel voedsel kun je verbouwen op een relatief klein oppervlak, op een ecologische manier, in de stad?

1 DAK: 500 KILO GROENTEN

Aardig wat, zo blijkt. De opbrengst van 2013, het tweede seizoen van de moestuin: vijfhonderd kilo groenten. Afgelopen jaar zelfs iets meer. De groenten en kruiden groeien in een mengsel van tuingrond en compost, in tientallen zelfontworpen potten van zwart geotextiel (zie kader). Een van de voordelen van de kweekpotten is het optimale gebruik van warmte en water. Gevolg: sterke planten die snel groeien.

Gebouwd door kinderen en bewoners uit de buurt, biedt dit 'hotel' plaats aan allerlei insecten die de moestuin beschermen tegen ongedierte.

Wisselteelt is daardoor meerdere keren per seizoen mogelijk. Dit jaar kweekt Filippo in één pot bijvoorbeeld spinazie, paprika en kervel. In dit geval na elkaar, maar soms combineert hij ook soorten om de opbrengst te verhogen. Bijvoorbeeld tomaten met basilicum. Wat het goed doet op het dak? Haast alles wel. "Sla, radijsjes, rucola, wortels, bietjes, bonen. Zelfs aubergines, vorig seizoen maar liefst 56 stuks", vertelt Filippo enthousiast. De biologische groenten en kruiden van Potage-Toit vinden inmiddels gretig aftrek onder bibliotheekmedewerkers en slow-foodrestaurants uit de buurt. Gevolg: sinds een jaar kan de dakmoestuin bestaan zonder subsidie. Samen met de verkoop van kweekpotten en de rondleidingen, levert de groenteverkoop genoeg op om alle onkosten te dekken.

HET BESTE DAK VAN BRUSSEL?

Van de duizenden platte daken die Brussel telt, is die van de KBB misschien wel het meest geschikt voor een moestuin. De omstandigheden zijn er ideaal. Zo ligt het dakterras op het zuiden waardoor er volop zon is. Het kleine zonnepaneel op het dak

” JE HEBT AL SNEL GENOEG VOOR EEN KOPJE SOEP VAN EIGEN DAK

levert hierdoor voldoende energie op en kan de irrigatiepomp aandrijven. De pomp besproeit alle planten druppelsgewijs. Het water is afkomstig van de dakgoten van het naastgelegen gebouw dat hoger is dan het bibliotheekterras. Het opvangen van regenwater in tanks, is daardoor gemakkelijk. De al aanwezige stenen plantenbakken aan weerszijden van het terras bevorderen de biodiversiteit en bestuiving. Hierin staan allerlei inheemse planten en bloemen die bijen en andere insecten aantrekken. Het tuinafval gaat de wormenbak in. Hetzelfde geldt voor het groente- en fruitafval van de bibliotheekterras. Samen vormt dat goede compost voor de moestuin. En omdat de dakmoestuin grenst aan het dakterras van de kantine, is de moestuin goed bereikbaar. Het resultaat is een ecosysteem in het klein dat iedereen kan zien, begrijpen én thuis nabootsen. Want zelf groenten kweken kunnen we allemaal en kan (bijna) overal, aldus het team van Potage-Toit. Je hebt al snel genoeg voor een kopje soep van eigen dak. «

› Tussen de tomaten staan verschillende soorten basilicum. Dat bevordert de smaak van tomaten en beschermt de vruchten tegen ongedierte. ‹

› Filippo Dattola - vrijwilliger van het eerste uur en oprichter van Potage-Toit - leidt regelmatig bezoekers rond in de dakmoestuin. Deze schoolkinderen leren hoe ze zaadjes moeten planten. ‹

ZELF DAKTUINIEREN

Je dak of terras 'vergroenen' is leuk en vrij eenvoudig. Enkele daktuintips:

1. Informeer bij de gemeente en/of de verhuurder of je op jouw dak een tuin mag aanleggen.
2. Bekijk de constructie van je dak en reken uit hoeveel kilo per m2 je dak kan dragen. Of laat dit doen.
3. Zorg voor een stevige omheining en een veilige toegang tot het dak.
4. Water: je moet het kunnen opvangen, maar ook goed kunnen afvoeren. (check je dakgoten)
5. Bescherm je planten tegen vogels. Ook duiven houden van daken én van groen.

POTAGE-TOIT

Keizerslaan 4
1000 Brussel
België

www.potage-toit.be (Frans- en Nederlandstalig)

Potage-Toit kun je bereiken via de hoofdingang van de Koninklijke Bibliotheek van België (KBB). Volg vervolgens de bordjes cafetaria (vijfde verdieping). De moestuin hanteert dezelfde openingstijden als de bibliotheek: maandag tot en met vrijdag van 9.00 uur tot 15.30 uur. Op feestdagen gesloten.

Meer informatie en/of meehelpen in de tuin: op maandag, woensdag en vrijdag van 10.00 uur tot 15.00 uur zijn vrijwilligers aanwezig.

De verkoop van groenten en kruiden vindt plaats vanaf mei op maandag en vrijdag tussen 13.00 uur en 14.00 uur. Een rondleiding kun je aanvragen via info@potage-toit.be